

Aleg. LXXXVI.

Sprawozdanie

komisji budżetowej nad przedłożeniem Wydziału krajowego w sprawie latrynowej w szpitalu głównym lwowskim.

Wysoki Sejmie!

Wysoki Sejm zastanowił się już w roku 1872 nad tą sprawą pod względem higienicznym i sanitarnym i przeznaczył uchwałą z dnia 7 grudnia 1872 sumę 5646 zł. w. a. na usunięcie wytkniętych podówczas niedogodności i na rekonstrukcyę kanałów i latryn.

Tej uchwale nie stało się zadość, ponieważ suma preliminowana na nagłące potrzeby restauracyi samego gmachu szpitalnego musiała być obróconą.

Potrzeba rozwiązania kwestyi latrynowej w gmachu szpitalnym, stała się od tego czasu jeszcze bardziej piekącą.

Wszystkie sufity, powały i podłogi w pawilonach latrynowych są zupełnie zbudowane i muszą być usunięte, a nowymi zastąpione, czy to ten lub inny system rekonstrukcyi zastosowanym będzie.

Również wszystkie tynki murów wewnętrznych przesiąkłe od tylu lat wyziewami zatrującym powietrze, muszą być od dołu do góry zbite i przez pewien dłuższy przeciąg czasu odwietrzane i chemicznie desinfekcyonowane.

Cała wewnętrzna konstrukcyja od fundamentów aż pod dach, musi dla zaprowadzenia niezbędnej wentylacyi, której dotąd brakuje, do szczytu być usuniętą i nowa konstrukcyja zaprowadzoną.

Dolne zbiorowisko musi być rozebrane, na nowo z kamienia wymurowane i cementem wylane. Spadki dla odpływu muszą być odkopane, do tego zbiorowiska zastosowane i do kanałów wprowadzone. Wszystkie podłogi w latrynach muszą być asfaltowane, mury cementem wyprawione, a rury spadowe z masy kamiennej (Steingut) urządzone.

Rozwiązanie kwestyi latrynowej w szpitalach, według zasad higieny, jest jednym z najgłówniejszych zadań, gdyż źle urządzone miejsca ustronne w szpitalach stają się ogniskiem chorób; wydzieliny bowiem ludzkie, podlegając rozkładowi i tworząc pasyżne istoty niewidzialne oku (drobiny, komórki, mętwiki), a napełniając powietrze, którem oddechamy, stają się gniazdem mikroskopijnych organizmów, które tylko przez techniczne urządzenie latryn, przez odpowiednią desinfekcyę i wentylacyę zniszczone być mogą. Nie rzeczą jest komisji budżetowej ani też Wysokiego Sejmu, orzekać lub dawać wskazówki, który z używanych dotąd środków desinfekcyjnych zasługuje na pierwszeństwo, czy masa *Süverna*, czy siarkan żelazowy, czy kwas karbolowy.

Również nie może być zadaniem komisji budżetowej ani też Wysokiego Sejmu zalecać ten lub ów system latrynowy, czy system wywozowy bezwonny pp. Müllera i Schura, jaki jest zaprowadzony w hanowerskim szpitalu miejskim, czy system pneumatyczny *Liernūra* jako ulepszenie systemu beczkowego, czy system latrynowy *d'Arceta*, jaki jest z najlepszym skutkiem zaprowadzony w domach dla obłąkanych w Getyndze, Hildesheim i Osnabrück, a na który to system Wydział krajowy w swoim sprawozdaniu wskazuje. To należy do władzy wykonawczej, która już dwukrotnie zwoływała komisję rzeczy biegłych z lekarzy i techników złożoną.

Komisję budżetową obchodzi tylko domniemany koszt tej nowej rekonstrukcji latryn. Jakkolwiek Wydział krajowy nie przedłożył dokładnego kosztorysu, wszelako po zainformowaniu się komisji budżetowej w biurze technicznem, koszt ten nie wyniesie więcej, jak tę sumę, którą Wysoki Sejm już w roku 1872 na ten cel uchwalił, to jest okragło 5.600 zł. w. a.

Gdy teraz idzie właściwie o ponowienie dawniejszej uchwały i ustanowienie tego samego funduszu, jaki już był przed trzema laty uchwalony; gdy gruntowna rekonstrukcja latryn nie da się dłużej odwlekać, bez narażenia chorych na zaraźliwe choroby, przeto komisja budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

„Na wykonanie rekonstrukcji latryn w głównym gmachu szpitalnym przeznacza się suma 5.600 zł. w. a. i wstawia się w budżet na rok 1876“.

Lwów dnia 12 maja 1875 r.

Czerkawski
za przewodniczącego.

Dr. Ignacy Kamiński
sprawozdawca.